

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

19 март 2019 година *

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Система от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Прехвърляне на търсещото убежище лице в държавата членка, компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила — Понятие за укриване — Условия за продължаване на срока за прехвърляне — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Сериозна опасност от нечовешко или унижително отношение след приключване на процедурата за предоставяне на убежище — Условия на живот на лицата, които се ползват от международна закрила в посочената държава членка“

По дело C-163/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Висш административен съд на провинция Баден-Вюртемберг, Германия) с акт от 15 март 2017 г., постъпил в Съда на 3 април 2017 г., в рамките на производство по дело

Abubacarr Jawo

срещу

Bundesrepublik Deutschland,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, А. Prechal, М. Vilaras, Е. Regan, Ф. Biltgen, К. Jürimäe и С. Lycourgos, председатели на състави, А. Rosas, Е. Juhász, М. Plešič (докладчик), J. Malenovský, L. Bay Larsen и D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: М. Wathelet,

секретар: М. Aleksejev, началник на отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 май 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за А. Jawo, от В. Münch и U. Bargon, Rechtsanwälte,
- за германското правителство, от Т. Henze, R. Kanitz, М. Henning и V. Thanisch, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

- за белгийското правителство, от С. Van Lul и Р. Cottin, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от L. Cordi и L. D'Ascia, avvocati dello Stato,
- за унгарското правителство, от М. М. Tátrai, М. Z. Fehér и G. Koós, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от J. Langer, М. Bulterman, С. S. Schillemans и М. Gijzen, в качеството на представители,
- за правителството на Обединеното кралство, от S. Brandon и С. Crane, в качеството на представители, подпомагани от D. Blundell, barrister,
- за швейцарското правителство, от E. Bichet, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от М. Condou-Durande и С. Ladenburger, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 25 юли 2018 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 2 и на член 29, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31, наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин III“), и на член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Abubacarr Jawo и Bundesrepublik Deutschland (Федерална република Германия) по повод на решение за прехвърляне на заинтересованото лице в Италия.

Правна уредба

Международното право

- 3 Член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), е озаглавен „Забрана на изтезанията“ и гласи:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание“.

Правото на Съюза

Хартата

- 4 Съгласно член 1 от Хартата, озаглавен „Човешко достойнство“:
- „Човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да се зачита и защитава“.
- 5 Член 4 от Хартата е озаглавен „Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание“ и гласи:
- „Никой не може да бъде подложен на изтезания, на нечовешко или унижително отношение или наказание“.
- 6 Член 47 от Хартата е озаглавен „Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес“ и първа алинея от него гласи:
- „Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия“.
- 7 Член 51 от Хартата е озаглавен „Приложно поле“ и параграф 1 от него гласи:
- „Разпоредбите на настоящата харта се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза при зачитане на принципа на субсидиарност, както и за държавите членки, единствено когато те прилагат правото на Съюза. В този смисъл те зачитат правата, спазват принципите и насърчават тяхното прилагане в съответствие със своите компетенции и при зачитане на предоставените в Договорите компетенции[...] на Съюза“.
- 8 Член 52 от Хартата е озаглавен „Обхват и тълкуване на правата и принципите“ и параграф 3 от него гласи:
- „Доколкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от [ЕКПЧ], техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита.“

Регламент „Дъблин III“

- 9 Регламент „Дъблин III“ отменя и заменя Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 50, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 56, наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин II“), Съображения 4, 5, 19, 32 и 39 от Регламента „Дъблин III“ гласят:
- „(4) В заключенията [на Европейският съвет по време на специалната му среща в] Тампере [на 15 и 16 октомври 1999 г.] също така се посочва, че [общата европейска система за убежище] трябва да включва в краткосрочен план ясен и работещ метод за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище.“

(5) Един подобен метод трябва да се основава на обективни, справедливи критерии както за държавите членки, така и за заинтересованите лица. По-специално, той трябва да даде възможност бързо да се определи компетентната държава членка, така че да се гарантира ефективен достъп до процедурите за предоставяне на международна закрила, без да се компрометира целта за бърза обработка на молбите за международна закрила.

[...]

(19) За да се гарантира ефективната защита на правата на засегнатите лица, следва да бъдат установени законови гаранции и право на ефективна правна защита по отношение на решения, засягащи прехвърляния в компетентната държава членка. По-специално в съответствие с член 47 от [Хартата]. За да се гарантира спазването на международното право, ефективната правна защита следва да включва както разглеждането на прилагането на настоящия регламент, така и на законовата и фактическа ситуация в държавата членка, в която е прехвърлен кандидатът.

[...]

(32) По отношение на третирането на лицата, попадащи в обхвата на настоящия регламент, държавите членки са обвързани със задълженията си по силата на международните правни актове, включително имащата отношение съдебна практика на Европейския съд по правата на човека.

[...]

(39) Настоящият регламент зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално от [Хартата]. По-специално, настоящият регламент се стреми да обезпечи пълното зачитане на правото на убежище, което е гарантирано в член 18 на Хартата, и на правата, признати в членове 1, 4, 7, 24 и 47 от нея. Настоящият регламент следва да се прилага в съответствие с това“.

10 Съгласно член 2, буква н) от Регламента „Дъблин III“ за целите на този регламент „риск от укриване“ означава „наличието на причини в отделен случай, основаващи се на обективни критерии, определени от закона, да се смята, че кандидатът или гражданинът на трета държава, или лицето без гражданство, спрямо които се извършва процедура за прехвърляне, би могло да се укрие“.

11 Член 3 от Регламента „Дъблин III“ е озаглавен „Достъп до процедурата за разглеждане на молба за международна закрила“ и гласи.

„1. Държавите членки разглеждат всяка молба за международна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, който подава молба на територията на която и да било от тях, включително на границата или в транзитните зони. Молбите се разглеждат от една-единствена държава членка, а именно от онази, за която критериите, изложени в глава III, сочат, че е компетентна за това.

2. Когато не може да бъде посочена компетентна държава членка, на основата на критериите, изброени в настоящия регламент, първата държава членка, пред която е представена молбата за международна закрила, е компетентна за разглеждането ѝ.

Когато е невъзможно кандидатът да бъде прехвърлен в първоначално посочената за компетентна държава членка, тъй като са налице основателни опасения да се смята, че в тази държава членка съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати, което създава риск от нечовешко или унижително

отношение по смисъла на член 4 от [Хартата], определящата държава членка [...] разглежда критериите, предвидени в глава III, за да установи дали друга държава членка може да бъде посочена за компетентна.

Когато прехвърлянето не може да се осъществи съгласно настоящия параграф към никоя държава членка, посочена въз основа на предвидените в глава III критерии, или към първата държава членка, в която е подадена молбата, определящата държава членка, става компетентна държава членка.

[...]“.

12 Глава VI от Регламент „Дъблин III“ е озаглавена „Процедури за поемане на отговорност и обратно приемане“ и в нея се съдържат по-специално членове 27 и 29.

13 Член 27 от Регламента „Дъблин III“ е озаглавен „Правна защита“ и предвижда в параграф 1:

„Кандидатът или друго лице, посочено в член 18, параграф 1, буква в) или г), имат право на ефективна правна защита под формата на право на обжалване или на преразглеждане пред съд или правораздавателен орган на решението за прехвърляне по отношение на неговите правни и фактически основания.“

14 В глава VI, раздел VI (който урежда прехвърлянето на кандидати към компетентната държава членка) от Регламента „Дъблин III“ се съдържа член 29, озаглавен „Условия и срокове“, и той предвижда следното:

„1. Предаването на кандидата или на друго лице, посочено в член 18, параграф 1, буква в) или г) от молещата държавата членка на компетентната държава членка се осъществява в съответствие с националното право на молещата държава членка след съгласуване между заинтересованите държави членки, веднага щом това бъде практически възможно и най-късно в шестмесечен срок от приемането на искането от друга държава членка да поеме отговорността или да приеме обратно въпросното лице или на крайното решение по обжалване или по преразглеждане в случай на суспензивно действие в съответствие с член 27, параграф 3.

Ако прехвърлянето към компетентната държава членка се извършва чрез контролирано напускане или ескорт, държавите членки гарантират, че то се извършва по хуманен начин и при пълно зачитане на основните права и човешкото достойнство.

[...]

2. Ако прехвърлянето не е извършено в шестмесечния срок, компетентната държава членка се освобождава от своите задължения за поемане на отговорност или приемане обратно на засегнатото лице и в такъв случай отговорността се прехвърля върху молещата държава членка. Този срок може да бъде удължен най-много до една година, ако прехвърлянето не е могло да бъде извършено поради това че засегнатото лице е задържано в учреждение за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или най-много до осемнадесет месеца, ако засегнатото лице се укрие.

[...]

4. С актове за изпълнение Комисията определя единните условия за консултиране и обмен на информация между държавите членки, по-специално в случаите на отложени или забавени прехвърляния, прехвърляния след приемане по правило, прехвърляния на ненавършили пълнолетие или на зависими лица и на контролирани прехвърляния. [...]“.

Регламентът за прилагане

15 Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 (ОВ L 222, 2003 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 140), изменен с Регламент за изпълнение (ЕС) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 г. (ОВ L 39, 2014 г., стр. 1) (наричан по-нататък „Регламентът за прилагане“), съдържа условията за прилагане на Регламент „Дъблин II“, а понастоящем и на Регламент „Дъблин III“.

16 Глава III от Регламента за прилагане е озаглавена „Прехвърляне“ и съдържа по-специално член 9, който от своя страна е озаглавен „Отложени и забавени прехвърляния“ и гласи:

„1. Компетентната държава членка незабавно бива уведомена за всяко отлагане, дължащо се на процедура по обжалване или преразглеждане, имаща суспендиращ ефект, или на [фактически обстоятелства], каквито са лошото здравословно състояние на търсещия убежище, това, че не разполага с транспортно средство или обстоятелството, че търсещият убежище се е отклонил от процедурата по прехвърлянето.

1а. Когато прехвърлянето е било забавено по искане на държавата членка, извършваща прехвърлянето, тази държава членка и компетентната държава членка трябва да подновят комуникацията, за да дадат възможност за организирането на ново прехвърляне в съответствие с член 8 възможно най-скоро и не по-късно от две седмици от момента, в който органите са научили[, че вече не са налице] обстоятелствата, които са били причина за забавянето или отлагането. В такъв случай преди прехвърлянето се изпраща актуализиран стандартен формуляр за предаване на данни преди извършването на прехвърляне съгласно образеца в приложение VI.

2. Държава членка, която поради една от причините, изложени в член 29, параграф 2 от [Регламент „Дъблин III“], не може да извърши прехвърлянето в рамките на обичайния шестмесечен срок от приемането на искането за поемане на отговорност или за обратно приемане на въпросното лице или от постановяването на окончателно решение по жалба или преразглеждане, имащи суспензивно действие, информира компетентната държава членка преди края на този срок. В противен случай компетентността за обработката на молбата за международна закрила и другите задължения по смисъла на [Регламент „Дъблин III“] се вменяват на молещата държава членка в съответствие с разпоредбите на член 29, параграф 2 от посочения регламент.

[...]“.

Директивата за определянето

17 Глава VII от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9, наричана по-нататък „Директивата за определянето“) съдържа членове 20—35 и определя съдържанието на международната закрила.

- 18 Член 34 от Директивата за определянето е озаглавен „Достъп до средства за интегриране“ и предвижда:

„С цел да се улесни интегрирането на лицата, на които е предоставена международна закрила, в обществото, държавите членки осигуряват достъп до програми за интегриране, каквито преценят за подходящи, за да вземат предвид специфичните нужди на лицата, на които е предоставен статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, или създават предварителни условия, гарантиращи успеха на тези програми.“

Директивата за приемането

- 19 В озаглавения „Информация“ член 5 от Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96, наричана по-нататък „Директивата за приемането“) се предвижда:

„1. Държавите членки информират кандидатите в разумен срок, който не надхвърля петнадесет дни след подаването на молбата за международна закрила, най-малко за предимствата, от които те могат да се ползват, и за задълженията, които трябва да спазват по отношение на условията за приемане.

[...]

2. Държавите членки гарантират, че информацията, посочена в параграф 1 се предоставя писмено и на език, който кандидатът разбира или се предполага, че разбира достатъчно. Ако е целесъобразно, тази информация може също така да бъде дадена устно“.

- 20 Член 7 от Директивата за приемането е озаглавен „Пребиваване и свобода на движение“ и предвижда:

„1. Кандидатите могат да се движат свободно на територията на приемащата държава членка или в рамките на зоната, която им е определена от тази държава членка. Определената зона не засяга неприкосновената сфера на личния живот и дава достатъчно възможност за движение, за да гарантира достъпа до всички предимства, предвидени с настоящата директива.

2. Държавите членки могат да определят мястото на пребиваване на кандидата по съображения за обществен интерес или обществен ред или, когато е необходимо, за нуждите на бързото обработване и ефективното проследяване на техните молби за международна закрила.

3. Държавите членки могат да предвидят, че за да се ползват от материалните условия на приемане, кандидатите трябва реално да пребивават в определено място, което е посочено от държавите членки. Тези решения, които могат да имат общ характер, се взимат за всеки случай поотделно и въз основа на националното право.

4. Държавите членки предвиждат възможността да предоставят на кандидатите временно разрешение да напускат мястото на пребиваване по параграфи 2 и 3 и/или зоната, която им е била определена, по параграф 1. Решенията се взимат за всеки случай поотделно, обективно и безпристрастно, като се предоставят мотиви, когато са отрицателни.

Кандидатът не трябва да иска разрешение, за да се яви пред органите и съдилищата, ако неговото присъствие там е необходимо.

5. Държавите членки задължават кандидатите да съобщават своя настоящ адрес на компетентните органи и да им съобщават всяка промяна на адреса в най-кратък срок“.

Германското право

- 21 Член 60а от Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Закон за пребиваването, заетостта и интеграцията на чужденците на територията на Федерална република Германия, наричан по-нататък „Aufenthaltsgesetz“), изменен с действие от 6 август 2016 г. с Integrationsgesetz (Закон за интеграцията) от 31 юли 2016 г. (BGBl. 2016 I, стр. 1939, наричан по-нататък „Integrationsgesetz“) е озаглавен „Временно спиране на изпълнението на мярката по отвеждане (временно допускане на пребиваването)“ и в параграф 2 предвижда:

„Изпълнението на мярката по отвеждане на чужденец се спира, доколкото отвеждането не е възможно поради фактически или правни съображения и не е издадено разрешение за пребиваване. [...] На чужденец може да се издаде документ, удостоверяващ временното допускане на пребиваването (*Duldung*) (наричан по-нататък „документ за временно допускане на пребиваването“), когато поради императивни съображения от хуманитарен или личен характер или значими обществени интереси е необходимо временно да продължи да пребивава на територията на Федералната република. Документ за временно допускане на пребиваването поради императивни съображения от личен характер по смисъла на трето изречение се издава, ако чужденецът започва или е започнал в Германия квалифицирано професионално обучение за придобиване на правоспособност за упражняването на призната от държавата или уредена по подобен начин професия, ако не са налице условията по параграф 6 и ако не предстоят конкретни мерки за прекратяване на пребиваването. В случаите по четвърто изречение се издава документ за временно допускане на пребиваването за определения в договора за обучение срок на професионалното обучение. [...]“.

- 22 Член 29 от Asylgesetz (Закон за убежището), изменен с действие от 6 август 2016 г. с Integrationsgesetz (наричан по-нататък „AsylG“), е озаглавен „Недопустими молби“ и предвижда:

„(1) Молбата за убежище е недопустима, когато:

1. друга държава членка е компетентна да разгледа молбата за убежище
  - а) съгласно [Регламент „Дъблин III“] или
  - б) съгласно други разпоредби от правото на Съюза или от международен договор.

[...]“.

- 23 Член 31 от AsylG е озаглавен „Решение на Службата по молби за убежище“ и параграф 3 от него гласи:

„В случаите по параграф 2 и в решенията по недопустими молби за убежище следва да се установи дали са налице условията по член 60, параграф 5 или параграф 7 от Aufenthaltsgesetz. Това не се изисква, ако чужденецът получи право на убежище или му бъде предоставена международна закрила по смисъла на член 1, параграф 1, точка 2“.

- 24 Член 34а от AsylG е озаглавен „Заповед за отвеждане“ и предвижда:

„(1) Ако чужденецът трябва да бъде отведен в сигурна трета държава (член 26а) или в държава, която е компетентна да проведе процедурата по предоставяне на убежище (член 29, параграф 1, точка 1), Службата разпорежда отвеждането в тази държава веднага след като се установи, че то може да бъде осъществено. Тази разпоредба се прилага и когато чужденецът е подал молбата за

убежище в друга държава, която е компетентна да проведе процедурата по предоставяне на убежище съгласно разпоредби от правото на Съюза или от международен договор, или когато е оттеглил тази молба преди решението на Службата. За изпълнението на заповедта за отвеждане не се изисква предварително уведомяване за предстоящото отвеждане, нито предоставянето на срок. Ако не може да бъде издадена заповед за отвеждане съгласно първо и второ изречение, Службата предупреждава за предстоящото отвеждане в съответната държава.

(2) Заповедта за отвеждане може да се обжалва по реда на член 80, параграф 5 от Административнопроцесуалния кодекс в срок от една седмица от връчването. Ако жалбата е подадена в срок, не се допуска отвеждане до постановяването на съдебното решение [...].“

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 25 Съгласно твърденията на г-н Jawo той е гражданин на Гамбия и е роден на 23 октомври 1992 г.
- 26 След като на 5 октомври 2012 г. напуска Гамбия, г-н Jawo стига по море до Италия, откъде продължава пътуването си за Германия. На 23 декември 2014 г. той подава молба за убежище в последната държава членка.
- 27 Тъй като съгласно базата данни Евродак г-н Jawo вече е бил подал молба за убежище в Италия, на 26 януари 2015 г. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и бежанците, Германия) (наричана по-нататък „Службата“) иска от италианските органи приеят обратно заинтересованото лице. Посочените органи не отговарят на това искане.
- 28 С решение от 25 февруари 2015 г. Службата, от една страна, отхвърля като недопустима молбата за убежище на г-н Jawo, и от друга страна, разпорежда отвеждането му в Италия.
- 29 На 4 март 2015 г. г-н Jawo обжалва това решение, а на 12 март 2015 г. подава във връзка с нея и молба за постановяване на привременни мерки. С определение от 30 април 2015 г. Verwaltungsgericht Karlsruhe (Административен съд Карлсруе, Германия) първоначално отхвърля посочената молба като недопустима, на основание че е просрочена.
- 30 На 8 юни 2015 г. г-н Jawo е трябвало да бъде прехвърлен в Италия. Прехвърлянето обаче не е извършено, тъй като г-н Jawo не се е намирал в жилището си в дома за временно настаняване в Хайделберг (Германия). На въпрос, отправен от Regierungspräsidium Karlsruhe (Регионален съвет Карлсруе, Германия) във връзка с това обстоятелство, на 16 юни 2015 г. специализираната служба за спешно жилищно настаняване в Хайделберг посочва, че според лицето, което отговаря за поддържането на дома, г-н Jawo вече известно време не се е намирал там.
- 31 С формуляр от 16 юни 2015 г. Службата уведомява италианските органи, че съгласно получена същия ден информация в момента прехвърлянето на г-н Jawo не било възможно, тъй като той се е укрил. Във формуляра е посочено и че прехвърлянето на заинтересованото лице ще се извърши най-късно на 10 август 2016 г. „в съответствие с член 29, параграф 2 от [Регламент „Дъблин III“].“
- 32 Безспорно е обстоятелството, че в деня, в който въпросният формуляр е изпратен италианските органи, г-н Jawo отново се е намирал в Хайделберг, но тази информация не е била получена от Службата. Не е установено обаче дали точно в момента, в който г-н Jawo се е явил в Хайделберг, Службата вече е била изпратила този формуляр на италианските органи.
- 33 По повод отсъствието си г-н Jawo изтъква, че в началото на юни 2015 г. е посетил свой приятел във Фрайберг ам Некар (Германия). Решил да се върне в Хайделберг, след като получил обаждане от съквартиранта си там, който го уведомил, че полицията го търси. Тъй като обаче

- не разполагал с необходимата парична сума, за да заплати пътуването си между двете населени места, трябвало най-напред да вземе тази сума назаем. Като се върнал в Хайделберг, той отишъл в Sozialamt (Служба по социални въпроси), където попитал дали все още разполага със стаята си и получил утвърдителен отговор.
- 34 Освен това г-н Jawo изтъква, че никой не му бил казал, че е трябвало да съобщи за отсъствието си.
- 35 На 3 февруари 2016 г. е направен втори опит за прехвърляне, който е неуспешен, тъй като г-н Jawo отказва да се качи в самолета, с който трябва да се осъществи прехвърлянето.
- 36 Сезиран с нова молба за постановяване на привременни мерки, с определение от 18 февруари 2016 г. Verwaltungsgericht Karlsruhe (Административен съд Карлсруе) постановява, че жалбата, подадена от г-н Jawo на 4 март 2015 г., има суспензивно действие.
- 37 С решение от 6 юни 2016 г. този съд отхвърля посочената жалба.
- 38 В производството по обжалване на това решение пред Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Висш административен съд на провинция Баден-Вюртемберг, Германия) г-н Jawo твърди по-специално че не се е укрил през юни 2015 г. и че Службата не е имала основание да удължи срока за прехвърляне. Освен това неговото прехвърляне в Италия било незаконосъобразно поради обстоятелството, че в тази държава членка съществували системни недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на кандидати по смисъла на член 3, параграф 2, втора алинея от Регламента „Дъблин III“.
- 39 В хода на производството Службата узнава, че в Италия на г-н Jawo е издаден национален документ за пребиваване по причини от хуманитарен характер, който е бил валиден за срок от една година и срокът му е изтекъл на 9 май 2015 г. Според запитващата юрисдикция обаче издаването на този документ за пребиваване не води до неприложимост на Регламент „Дъблин III“, тъй като с този документ на г-н Jawo не е предоставена международна закрила по смисъла на Директивата за определянето.
- 40 Запитващата юрисдикция посочва, че за да може да реши спора в главното производство, най-напред трябва да отговори на въпроса дали на 16 юни 2015 г. — т.е. на датата, на която Службата е уведомила италианското министерство на вътрешните работи — жалбоподателят се е „укри[л]“ по смисъла на член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“.
- 41 В този контекст тя изтъква, че в деня на произнасянето на решението на Verwaltungsgericht Karlsruhe (Административен съд Карлсруе) от 18 февруари 2016 г., в което се постановява, че подадената от г-н Jawo жалба има суспензивно действие, предвиденият в член 29, параграф 1 от посочения регламент шестмесечен срок за прехвърляне вече бил изтекъл, поради което посоченото решение вече не можело да продължи или прекъсне този срок.
- 42 Запитващата юрисдикция счита, че ако следвало да се основе на определението за „риск от укриване“, което се съдържа в член 2, буква н) от Регламент „Дъблин III“ и в което в текста на немски език се посочва опасението, че като се укрие, заинтересованото лице „ще избегне“ процедурата по прехвърляне, то следвало да се приеме, че понятието се отнасяло само за съзнателно възприето от съответното лице поведение с цел да се избегне прехвърлянето. Налице били обаче легитимни основания да се приеме, че за да се приложи член 29, параграф 2, второ изречение от Регламент „Дъблин III“, било достатъчно местопребиваването на заинтересованото лице да не е било известно на компетентния орган в момента, в който е направен опит за прехвърляне, и в момента, в който той е уведомил компетентния орган на замолената държава членка. Всъщност нямало основание да се приеме, че тази разпоредба е имала за цел да санкционира недобросъвестно поведение от страна на заинтересованото лице.

Нейната цел била да се осигури ефективното функциониране на създадената от законодателя на Съюза система за определяне на компетентната държава членка (наричана по-нататък „системата от Дъблин“), което можело да бъде сериозно затруднено, когато прехвърлянията не могат да бъдат осъществени по причини, които не попадали в обхвата на отговорността на молещата държава членка. Освен това вероятно щяло да бъде трудно да се докаже, че съответните лица са напуснали жилището си с цел да осуетят своето прехвърляне.

- 43 По-нататък запитващата юрисдикция иска да установи при какви условия настъпва предвиденото в член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ удължаване на шестмесечния срок. В това отношение тя посочва, че макар на пръв поглед текстът на посочената разпоредба да създава впечатлението, че държавите членки трябва да постигнат съгласие по този въпрос, текстът можел да се тълкува и в смисъл, че молещата държава членка може едностранно да реши да удължи посочения срок, като преди изтичането на първоначалния срок от шест месеца уведоми замолената държава членка за обстоятелството, че прехвърлянето не може да се осъществи в този срок и ще бъде извършено в определения по този повод срок от молещата държава членка. За да се гарантира ефективността на процедурата по прехвърляне, следвало да се отдаде предпочитание на последното тълкуване, което било продиктувано от член 9, параграф 2 от Регламента за прилагане.
- 44 На последно място, запитващата юрисдикция иска да установи дали при преценката на законосъобразността на прехвърлянето трябва да вземе предвид условията на живот, които би имал жалбоподателят в замолената държава членка, в случай че неговата молба за международна закрила бъде уважена там, по-специално сериозната опасност да бъде подложен там на отношение, което било в противоречие с член 4 от Хартата.
- 45 В това отношение посочената юрисдикция счита, че проверката дали са налице системни недостатъци по смисъла на член 3, параграф 2, втора алинея от Регламента „Дъблин III“ не може да се ограничава до процедурата по предоставяне на убежище и до условията по приемане в хода на тази процедура, а трябва да се вземе предвид и положението след това. Така предоставянето на най-добри условия на приемане в хода на посочената процедура били недостатъчни, ако след предоставянето на международна закрила заинтересованото лице е застрашено от нищета. Задължението да се извърши такава обстойна проверка на положението на кандидата преди прехвърлянето му било неизбежната обратна страна на медала на системата от Дъблин, която забранява на търсещите закрила да избират свободно държавата, в която да получат убежище. Във всички случаи това задължение произтичало от член 3 от ЕКПЧ.
- 46 Освен това запитващата юрисдикция отбелязва, че Директивата за определянето по принцип предвижда равно третиране само спрямо гражданите на съответната държава членка. Такова „национално третиране“ обаче можело да се окаже недостатъчно за опазване на достойнството на лицата, на които е предоставена международна закрила, тъй като те по правило били уязвими и изселени и не били в състояние ефективно да отстояват правата, които приемащата държава им гарантира. За да предостави възможност на тези лица да придобият сходно положение като гражданите на тази държава членка и да могат ефективно да упражняват тези права, член 34 от Директивата за определянето изисква от държавите членки да осигурят на тези лица ефективен достъп до програми за интегриране, които изпълняват специфична компенсаторна функция. Посочената норма представлявала минимално изискване и обосновка на системата от Дъблин.
- 47 Запитващата юрисдикция се позовава по-специално на доклада на Швейцарската организация за подпомагане на бежанците, озаглавен „Условия за приемане в Италия“ и представен през август 2016 г., който съдържа конкретни данни, че лица, които се ползват от международна закрила в посочената държава членка, са изложени на опасността да живеят в периферията на обществото, да бъдат бездомни и да потънат в нищета. Съгласно този доклад по отношение на италианското население недостатъчно развитата социална система в посочената държавна членка се

компенсира от семейната подкрепа, която липсвала при лицата, които се ползвали от международна закрила. Освен това в посочения доклад се отбелязвала почти пълната липса на компенсаторни програми за интеграция в Италия, и по-специално основаващият се в голяма на степен на случайността достъп до крайно необходимите езикови курсове. Накрая, от същия доклад било видно, че предвид рязко нарасналия през последните години брой на бежанците значителните структурни недостатъци на държавната социална система не могат да бъдат компенсирани от неправителствените организации и църквите.

48 При тези условия Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Висш административен съд на провинция Баден-Вюртемберг) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли да се счита, че лице, търсещо убежище, се е укрило по смисъла на член 29, параграф 2, второ изречение от Регламент [„Дъблин III“] само ако целенасочено и умишлено е избягвало националните органи, които са компетентни за извършване на прехвърлянето му, за да осуети или затрудни прехвърлянето, или е достатъчно, ако за относително дълъг период той вече не живее в отреденото му жилище и органът не е информиран за местонахождението му, поради което не може да се извърши планирано прехвърляне?

Може ли заинтересованото лице да се позове на правилното прилагане на посочената разпоредба и в рамките на производство по обжалване на решението за прехвърляне да възрази, че шестмесечният срок за прехвърляне е изтекъл, тъй като то не се е укривало?

2) Настъпва ли удължаване на срока по член 29, параграф 1, първа алинея от Регламент [„Дъблин III“] само поради обстоятелството, че още преди изтичане на срока извършващата прехвърлянето държава членка информира компетентната държава членка, че заинтересованото лице се укрива, и същевременно посочи конкретен срок, в който ще се извърши прехвърлянето и който не може да е по-дълъг от осемнадесет месеца, или срокът може да бъде удължен само по взаимно съгласие на заинтересованите държави членки?

3) Недопустимо ли е прехвърляне на търсещо убежище лице в компетентната държава членка, когато в случая на предоставяне на международна закрила в тази държава членка, с оглед на очакваните впоследствие условия на живот, може да има сериозна опасност там то да бъде подложено на отношение като посоченото в член 4 от [Хартата]?

Попада ли и този въпрос в приложното поле на правото на Съюза?

Съгласно кои критерии на правото на Съюза следва да бъдат преценени условията на живот на лицето, на което е признато правото да се ползва от международна закрила?“.

Производството пред Съда

49 По искане на запитващата юрисдикция определеният съдебен състав преценява необходимостта настоящото дело да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда. На 24 април 2017 г. след изслушване на генералния адвокат съставът реши да не уважи това искане.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 50 С първия си въпрос, който се състои от две части, запитващата юрисдикция иска, от една страна, да установи дали член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че за да може да се приеме, че заинтересованото лице се е укрило по смисъла на посочената разпоредаба, е необходимо то съзнателно да е избягвало компетентните органи, за да осуети своето прехвърляне, или, напротив, в това отношение е достатъчно посоченото лице да е напуснало отреденото му жилище, без посочените органи да са били уведомени за неговото отсъствие, поради което прехвърлянето не може да се извърши.
- 51 От друга страна, запитващата юрисдикция иска да установи дали член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на производство за обжалване на решението за прехвърляне, заинтересованото лице може да се позовава на член 29, параграф 2 от посочения регламент, като твърди, че срокът за прехвърляне е изтекъл, тъй като то не се е укривало.
- 52 По отношение на първата част от първия въпрос следва да се отбележи, че в разпоредбите на член 29, параграф 1, първа алинея и параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ се предвижда, че след изтичането на задължителния срок от шест месеца компетентността за разглеждането на молбата за международна закрила по право се прехвърля върху молящата държава членка, освен ако този срок по изключение бъде удължен най-много до една година, ако прехвърлянето не е могло да бъде извършено, поради това че заинтересованото лице се намира в заведение за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или най-много до осемнадесет месеца, ако засегнатото лице се укрие, като в тези случаи компетентността за разглеждане на неговата молба се прехвърля с изтичането на така определен срок.
- 53 Във връзка с въпроса при какви условия може да се приеме, че кандидатът „се укрива“ по смисъла на член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“, следва да се отбележи, че Регламентът не съдържа уточнения по този въпрос.
- 54 Всъщност в Регламента „Дъблин III“ няма определение на понятието „укриване“ и в нито една от неговите разпоредби не се посочва изрично дали това понятие означава, че заинтересованото лице е имало намерение да избегне органите, за да осуети своето прехвърляне.
- 55 Впрочем съгласно постоянната практика на Съда от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза следва, че доколкото текстът на разпоредаба от правото на Съюза не съдържа препращане към правото на държавите членки по отношение на определено понятие, същото трябва да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза, при което да се отчита не само съдържанието, но и контекстът на разпоредбата и целта, преследвана с правната уредба, от която тя е част (решение от 8 март 2018 г., DOCERAM, C-395/16, EU:C:2018:172, т. 20 и цитираната съдебна практика).
- 56 В това отношение от обичайното значение на термина „укриване“, който е използван в текста на член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ на повечето езици и който указва волята на заинтересованото лице да избегне някого или нещо, т.е. в настоящия контекст — компетентните органи, а по този начин и своето прехвърляне — следва, че посочената разпоредаба по принцип се прилага само когато посоченото лице съзнателно избягва тези органи. Впрочем в член 9, параграф 1 от Регламента за прилагане наред с останалите възможни основания за отлагане на прехвърлянето е посочен фактът, че „търсещият убежище се е отклонил от процедурата по прехвърлянето“, което предполага наличието на елемент на намерение. Също така в текста на член 2, буква н) от Регламента „Дъблин III“ на някои езици,

като например на немски език, понятието „риск от укриване“ е дефинирано, като се изтъква опасението, че посредством укриването заинтересованото лице ще „избегне“ процедурата по прехвърляне.

- 57 Контекстът, в който се вписва член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“, и преследваните с този регламент цели обаче не допускат посочената разпоредба да се тълкува в смисъл, че в положение, при което прехвърлянето не може да се извърши, поради обстоятелството че заинтересованото лице е напуснало отреденото му жилище, без да уведоми компетентните органи за своето отсъствие, тези органи трябва да докажат, че лицето действително е имало намерение да се укрие от тях, за да осуети своето прехвърляне.
- 58 Всъщност от съображения 4 и 5 от Регламента „Дъблин III“ следва, че той има за цел да установи ясен и работещ метод, основан на обективни и справедливи критерии както за държавите членки, така и за заинтересованите лица, за да се определи бързо държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, така че да се гарантира ефективен достъп до процедурите за предоставяне на международна закрила, без да се компрометира целта за бързо разглеждане на молбите за международна закрила.
- 59 Предвид посочената цел за бързина при разглеждането на молбите установеният в член 29, параграф 1 и параграф 2, първо изречение от Регламента „Дъблин III“ шестмесечен срок за прехвърляне цели да се гарантира, че заинтересованото лице действително ще бъде прехвърлено възможно най-бързо в държавата членка, която е компетентна да разгледа неговата молба за международна закрила, като при това с оглед на практическата сложност и организационните трудности, свързани с извършването на прехвърлянето, предоставя необходимото време на двете заинтересувани държави членки да съгласуват по между си осъществяването на прехвърлянето, и по-специално на молещата държава членка необходимото време да уреди условията за осъществяване на прехвърлянето (вж. в този смисъл решение от 29 януари 2009 г., Petrosian, C-19/08, EU:C:2009:41, т. 40).
- 60 В този контекст член 29, параграф 2, второ изречение от Регламент „Дъблин III“ по изключение допуска удължаването на този шестмесечен срок, за да се вземе предвид обстоятелството, че за молещата държава членка е практически невъзможно да извърши прехвърлянето на заинтересованото лице поради лишаването му от свобода или укриването му.
- 61 Като се имат предвид обаче значителните трудности, които могат да изпитат компетентните органи при доказването на намерението на заинтересованото лице, фактът, че от тях се изисква да докажат това обстоятелство, може да предостави възможност на търсещите международна закрила, които не желаят да бъдат прехвърлени в държавата членка, определена в Регламент „Дъблин III“ като компетентна да разгледа техните молби, да избягват органите на молещата държава членка до изтичането на шестмесечния срок, така че компетентността за разглеждане на молбата да премине върху последната държава членка съгласно член 29, параграф 2, първо изречение от посочения регламент.
- 62 Ето защо, за да се осигури ефективното функциониране на системата от Дъблин и постигането на нейните цели, трябва да се приеме, че когато прехвърлянето на заинтересованото лице не може да се извърши, поради обстоятелството че е напуснало отреденото му жилище, без да уведоми компетентните национални органи за своето отсъствие, последните имат право да презумират, че посоченото лице е възнамерявало да ги избегне, за да осуети своето прехвърляне, при условие обаче че това лице е било надлежно уведомено за своите задължения в това отношение.
- 63 В този контекст следва да се отбележи, че съгласно член 7, параграфи 2 и 4 от Директивата за приемането държавите членки могат да ограничат възможността на търсещите убежище да избират свободно своето място на пребиваване и да изискват от тях предварително да

- получават разрешение по административен ред за напускането му, както, изглежда, действително е постъпила Федерална република Германия. Освен това съгласно член 7, параграф 5 от посочената директива държавите членки задължават кандидатите да съобщават своя адрес на компетентните органи и в най-кратък срок да им съобщават всяка промяна в адреса.
- 64 По силата на член 5 от Директивата за приемането обаче държавите членки трябва да информират кандидатите за тези задължения. Всъщност кандидат не може да бъде упрекван, че е напуснал отреденото му жилище, без да уведоми компетентните органи и съответно без да поиска от тях предварително разрешение, ако той не е бил уведомен за тези задължения. В настоящия случай запитващата юрисдикция следва да провери дали жалбоподателят в главното производство действително е бил уведомен за тези задължения.
- 65 Освен това, доколкото не е изключено, че може да са налице основателни причини, поради които кандидатът не е уведомил компетентните органи за отсъствието си, той трябва все още да има възможност да докаже, че не е имал намерение да избегне органите.
- 66 По отношение на втората част от първия въпрос, която се отнася до обстоятелството дали в рамките на производство по обжалване на решение за прехвърляне заинтересованото лице може да се позове на член 29, параграф 2 от Регламента „Дъблин III“, като твърди, че срокът за прехвърляне е изтекъл, тъй като то не се е укрило, е необходимо да се отбележи, че от решение от 25 октомври 2017 г., Shiri (C-201/16, EU:C:2017:805), постановено след отправянето на преюдициалното запитване по настоящото дело, следва, че отговорът на този въпрос трябва да е утвърдителен.
- 67 Всъщност в посоченото решение Съдът, от една страна, приема, че за да се увери, че спорното решение за прехвърляне е прието след правилно провеждане на установените с Регламент „Дъблин III“ процедури за поемане на отговорност и за обратно приемане, съдът, който е сезиран с жалба срещу решението за прехвърляне, трябва да може да прецени твърденията на кандидата за международна закрила, че това решение е прието в нарушение на разпоредбите в член 29, параграф 2 от Регламента „Дъблин III“, тъй като към датата на приемането му молещата държава членка вече е станала компетентна поради изтичането на шестмесечния срок по член 29, параграфи 1 и 2 от този регламент (решение от 25 октомври 2017 г., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, т. 40).
- 68 От друга страна, предвид целта, посочена в съображение 19 от Регламента „Дъблин III“, да гарантира в съответствие с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз ефективна защита на засегнатите лица, както и целта, посочена в съображение 5 от този регламент, да гарантира бързо определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила в интерес както на кандидата за такава закрила, така и за цялостното функциониране на системата от Дъблин, кандидатът трябва да разполага с ефективен и бърз способ за защита, който да му позволи да се позове на изтичането на шестмесечния срок, установен в член 29, параграфи 1 и 2 от Регламента, настъпило след приемането на решението за прехвърляне (решение от 25 октомври 2017 г., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, т. 44 и 46).
- 69 Задължението да се предвиди ефективен и бърз способ за защита е изпълнено посредством признаването на правото, което — освен ако запитващата юрисдикция не установи друго — германската правна уредба, изглежда, предоставя на кандидат в положението на г-н Jawo — при обжалване на решението за прехвърлянето му да се позове на обстоятелства, настъпили след приемането на това решение (вж. в този смисъл решение от 25 октомври 2017 г., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, т. 46).

70 По изложените съображения на първия въпрос следва да се отговори следното:

- Член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че кандидат „се укрива“ по смисъла на тази разпоредба, когато съзнателно избягва националните органи, компетентни да извършат неговото прехвърляне, за да го осуети. Може да се презумира, че случаят е такъв, когато прехвърлянето не може да се извърши, тъй като кандидатът е напуснал отреденото му жилище, без да уведоми компетентните национални органи за своето отсъствие, при условие че е бил уведомен за своите задължения в това отношение, като запитващата юрисдикция следва да провери това обстоятелство. Посоченият кандидат запазва възможността да докаже, че не е уведомил тези органи за своето отсъствие поради основателни причини, а не поради намерението си да ги избегне.
- Член 27, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на производство за обжалване на решение за прехвърляне заинтересованото лице може да се позове на член 29, параграф 2 от този регламент, като изтъкне, че срокът за прехвърляне е изтекъл, тъй като то не се е укрило.

По втория въпрос

- 71 С втория въпрос запитващата юрисдикция иска да установи дали член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че за да се удължи срокът за прехвърляне най-много до осемнадесет месеца, е достатъчно преди изтичането на шестмесечния срок за прехвърляне молещата държава членка да уведоми компетентната държава членка за обстоятелството, че заинтересованото лице се е укрило, като същевременно посочи новия срок за прехвърляне, или е необходимо двете държави членки да се споразумеят за новия срок.
- 72 В това отношение следва най-напред да се отбележи, че член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ не предвижда съгласуване между молещата и компетентната държава членка за удължаването на срока за прехвърлянето в посочените в него хипотези. С това посочената разпоредба се различава от член 29, параграф 1 от посочения регламент, в който се предвижда изрично, че прехвърлянето се извършва след съгласуване между заинтересованите държави членки.
- 73 На следващо място, изискването на съгласуване и в хипотезите, посочени в член 29, параграф 2, второ изречение от Регламент „Дъблин III“, би направило посочената разпоредба трудно приложима и би могло отчасти да я лиши от полезен ефект. Всъщност би било необходимо да се посветят време и средства на кореспонденцията, която би трябвало да водят двете заинтересовани държави членки, за да уговорят удължаване на срока за прехвърляне, и не би имало ефикасен механизъм, който да дава възможност да се разрешават спорове по въпроса дали са изпълнени условията за това удължаване. Освен това би било достатъчно пасивно поведение от страна на замолената държава членка, за да не се удължи срокът.
- 74 На последно място е важно да се отбележи, че съгласно член 29, параграф 4 от Регламента „Дъблин III“ с актове за изпълнение Комисията определя единните условия за консултиране и обмен на информация между държавите членки, по-специално в случаите на отложени или забавени прехвърляния. Впрочем в член 9, параграф 2 от Регламента за прилагане се уточнява, че държава членка, която поради една от причините, изложени в член 29, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“, не може да извърши прехвърлянето в рамките на обичайния шестмесечен срок, е длъжна да информира компетентната държава членка преди изтичането на този срок, без да се предвижда задължение за съгласуване в това отношение.

75 От изложеното следва, че на втория въпрос трябва да се отговори, че член 29, параграф 2, второ изречение от Регламента „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че за да се удължи срокът за прехвърляне най-много до осемнадесет месеца, е достатъчно преди изтичането на шестмесечния срок за прехвърляне молещата държава членка да уведоми компетентната държава членка за обстоятелството, че заинтересованото лице се е укрило, като същевременно посочи новия срок за прехвърляне.

По третия въпрос

76 С третия въпрос запитващата юрисдикция иска да установи дали член 4 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска лице, търсещо международна закрила, да бъде прехвърлено съгласно член 29 от Регламента „Дъблин III“ в държава членка, която съгласно този регламент е компетентна за разглеждането на неговата молба за международна закрила, когато, в случай че в посочената държава членка се предостави такава закрила, би имало сериозна опасност търсещото закрила лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на посочения член 4 поради условията на живот, които биха го очаквали като лице, което се ползва от международна закрила в посочената държава членка. Освен това посочената юрисдикция иска да установи дали този въпрос попада в приложното поле на правото на Съюза. Тя иска да установи и съгласно какви критерии националният съд трябва според случая да прецени условията на живот на лице, на което е предоставена международна закрила.

77 В това отношение на първо място следва да се отбележи, че решението на държава членка да прехвърли кандидат съгласно член 29 от Регламента „Дъблин III“ в държава членка, която съгласно този регламент по принцип е компетентна да разгледа молбата за международна закрила, е част от общата европейска система за предоставяне на убежище и следователно с него се прилага правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата и (вж. по аналогия решения от 21 декември 2011 г., N. S. и др., C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 68 и 69, както и от 16 февруари 2017 г., С. К. и др., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, т. 53 и 54).

78 Освен това съгласно постоянната практика на Съда разпоредбите на Регламента „Дъблин III“ трябва да се тълкуват и прилагат при спазване на основните права, гарантирани от Хартата, и по-специално от член 4 от нея, който забранява без възможност за дерогация всички форми на нечовешко или унижително отношение и поради това е от основно значение и има общ и абсолютен характер, тъй като е тясно свързан със зачитането на посоченото в член 1 от Хартата човешко достойнство (вж. в този смисъл решения от 5 април 2016 г., Aranyosi et Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 85 и 86, както и от 16 февруари 2017 г., С. К. и др., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, т. 59, 69 и 93).

79 Ето защо третият въпрос представлява въпрос относно тълкуването на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС.

80 На второ място, следва да се припомни, че правото на Съюза почива на основополагащото схващане, че всяка държава членка споделя с всички останали държави членки и признава, че те споделят с нея поредица от общи ценности, на които се основава Съюзът, както се уточнява в член 2 ДЕС. Това схващане предполага и обосновава съществуването на взаимно доверие между държавите членки относно признаването на тези ценности и следователно относно зачитането на правото на Съюза, което ги прилага (решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 35 и цитираната съдебна практика), както и относно обстоятелството, че съответните им национални правни системи са в състояние да осигурят еднаква и ефективна защита на основните права, признати в Хартата, по-специално в членове 1 и 4 от нея, които установяват една от основните ценности на Съюза и неговите държави членки (вж. в този смисъл решение от 5 април 2016 г., Aranyosi et Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 77 и 87)

- 81 Принципът на взаимно доверие между държавите членки има основно значение в правото на Съюза, тъй като позволява създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно, принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права (вж. в този смисъл решения от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 78 и от 25 юли 2018 г., *Minister for Justice and Equality (Недостатъци на съдебната система)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 36).
- 82 Следователно в контекста на общата европейска система за предоставяне на убежище, и по-специално на Регламента „Дъблин III“, който се основава на принципа на взаимно доверие и има за цел чрез рационализиране на молбите за международна закрила да ускори разглеждането им в интерес както на търсещите закрила лица, така и на участващите държави, трябва да се презумира, че отношението към търсещите такава закрила лица във всяка държава членка отговаря на изискванията на Хартата, на Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, том 189, стр. 150, № 2545 (1954), както и на ЕКПЧ (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.*, C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 78—80).
- 83 Въпреки това не е изключено в определена държава членка на практика да има значителни затруднения за функционирането на тази система, поради което е налице сериозна опасност при прехвърляне на търсещи международна закрила лица в тази държава членка отношението към тях да е несъвместимо с основните им права (решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.*, C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 81).
- 84 При тези условия прилагането на необорима презумпция, че в държавата членка, която съгласно Регламента „Дъблин III“ е определена за компетентна да разгледа молбата, се спазват основните права на търсещия международна закрила, би било несъвместимо със задължението този регламент да се тълкува и прилага в съответствие с основните права (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.*, C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 99, 100 и 105).
- 85 Така Съдът вече е постановил, че съгласно член 4 от Хартата държавите членки, включително националните юрисдикции, са длъжни да не прехвърлят търсещото убежище лице в компетентната държава членка по смисъла на Регламента „Дъблин II“, който предшества Регламента „Дъблин III“, когато не може да не им е известно, че системните недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемане на търсещите убежище лица в тази държава членка съставляват сериозни и потвърдени основания да се смята, че търсещото убежище лице би било изложено на реална опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на тази разпоредба (решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.*, C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 106).
- 86 В член 3, параграф 2, втора и трета алинея от Регламента „Дъблин III“, с който се кодифицира посочената съдебна практика, се уточнява, че при това положение държавата членка, която определя компетентната държава членка, става компетентна да разгледа молбата за международна закрила, ако след като провери критериите, предвидени в глава III от посочения регламент, установи, че не може прехвърли кандидата в определената въз основа на тези критерии държава членка или в първата държава членка, в която е подадена молбата.
- 87 При все че член 3, параграф 2, втора алинея от Регламента „Дъблин III“ се отнася само до положението по делото, по което е постановено решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.* (C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865), т.е. положение, при което реалната опасност от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата е последица от системни недостатъци на процедурата по предоставяне на убежище и на условията за приемане на

търсещите международна закрила лица в държавата членка, която по силата на посочения на посочения регламент е определена за компетентна да разгледа молбата, от точки 83 и 84 от настоящото решение, както и от общия и абсолютен характер на предвидената в посочения член 4 забрана все пак следва, че прехвърлянето на търсещо закрила лице в тази държава членка е изключено във всички положения, в които са налице сериозни и потвърдени основания да се смята, че търсещият закрила би бил изложен на такава опасност при своето прехвърляне или вследствие на него.

- 88 Следователно за целите на прилагането на посочения член 4 е без значение дали опасността заинтересованото лице да бъде подложено на нечовешко или унизително отношение поради прехвърлянето си в компетентната държава членка по смисъла на Регламента „Дъблин III“ е налице в момента на прехвърлянето, в хода на процедурата по предоставяне на убежище или след нейното приключване.
- 89 Всъщност, както посочва запитващата юрисдикция, общата европейска система за убежище и принципът на взаимно доверие се основават на уверението, че прилагането на тази система на нито един етап и в нито една форма не води до сериозна опасност от нарушения на член 4 от Хартата. В това отношение би възникнало противоречие, ако наличието на тази опасност на етапа на процедурата за предоставяне на убежище е пречка за прехвърляне, при положение че същата опасност би била толерирана, когато процедурата е приключила с признаването на международна закрила.
- 90 В това отношение, когато съдът, сезиран с жалба против решението за прехвърляне, разполага с данни, които заинтересованото лице е посочило, за да докаже наличието на такава опасност, посоченият съд е длъжен въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни и с оглед на гарантирания от правото на Съюза стандарт на закрила на основните права да прецени дали действително съществуват системни или общи, или засягащи определени групи лица недостатъци (вж. по аналогия решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 89).
- 91 На трето място, що се отнася до въпроса съгласно какви критерии компетентните национални органи трябва да извършат тази преценка, следва да се подчертае, че за да попадат в обхвата на член 4 от Хартата, който съответства на член 3 от ЕКПЧ, и следователно съгласно член 52, параграф 3 от Хартата има същия смисъл и обхват като предоставените им с посочената конвенция, посочените в предходната точка от настоящото решение недостатъци трябва да са с особена висока степен на сериозност, която зависи от всички обстоятелства по случая (решение на ЕСПЧ от 21 януари 2011 г., *M.S.S. с/у Белгия и Гърция*, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, т. 254).
- 92 Особено висока степен на сериозност би била налице, когато поради безразличието на органите на държава членка лице, което е напълно зависимо от подпомагането с публични средства, независимо от своята воля и личния си избор би се оказало в положение на крайна материална нищета, без да може да задоволява най-основните си потребности, по-специално от храна, лична хигиена и дом, което би увредило физическото или психическото му здраве или би довело до несъвместимо с човешкото достойнство влошаване на положението му (вж. в този смисъл решение на ЕСПЧ от 21 януари 2011 г., *M.S.S. с/у Белгия и Гърция*, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, т. 252—263).
- 93 Ето защо посочената степен не е налице дори в положения, които, въпреки че се характеризират с голяма несигурност или значително влошаване на условията на живот на заинтересованото лице, не водят до крайна материална нищета, която поставя лицето в положение, което е толкова тежко, че може да се приравни на нечовешко или унизително отношение.

- 94 Обстоятелство като посоченото от запитващата юрисдикция, че съгласно посочения в точка 47 от настоящото решение доклад формите на семейно подпомагане, които са на разположение на гражданите на държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата за международна закрила, за да се справят с недостатъците в социалната система на посочената държава членка, по правило не са на разположение на ползващите се от международна закрила в тази държава членка, не е достатъчно, за да се обоснове констатацията, че ако бъде прехвърлено в посочената държава членка, търсецо международна закрила лице би се оказало в такова положение на крайна материална нищета.
- 95 Не е напълно изключено обаче, че търсецо международна закрила лице може да докаже наличието на извънредни тясно свързани с него обстоятелства, които — в случай на прехвърляне в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа неговата молба за международна закрила — поради особено уязвимото му положение, независимо от неговата воля и личен избор, биха предполагали — след като му бъде предоставена международна закрила — то да се окаже в положение на крайна материална нищета, което отговаря на критериите, посочени в точки 91—93 от настоящото решение.
- 96 В настоящия случай наличието на недостатъци в реализирането от страна на държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата за международна закрила, на програми за интегриране на лицата, които се ползват с такава закрила, не може да представлява сериозно и потвърдено основание да се смята, че в случай на прехвърляне в тази държава членка заинтересованото лице би било изложено на реална опасност да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.
- 97 Във всеки случай обстоятелството, че в молещата държава членка социалната закрила и/или условията на живот са по-благоприятни отколкото в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата за международна закрила, само по себе си не може да служи в подкрепа на извода, че в случай на прехвърляне в последната държава членка заинтересованото лице би било изложено на реална опасност да бъде подложено на отношение, което е в разрез с член 4 от Хартата.
- 98 По изложените съображения на третия въпрос следва да се отговори по следния начин:
- Правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че в неговото приложно поле попада въпросът дали член 4 от Хартата не допуска прехвърлянето съгласно член 29 от Регламента „Дъблин III“ на търсецо международна закрила лице в държавата членка, която съгласно този регламент е обичайно компетентна за разглеждането на неговата молба за международна закрила, когато в случай че в посочената държава членка се предостави такава закрила, би имало сериозна опасност търсещото закрила лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на посочения член 4 поради условията на живот, които биха го очаквали като лице, което се ползва от международна закрила в посочената държава членка.
  - Член 4 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че допуска такова прехвърляне на търсещото международна закрила лице, освен ако съдът, сезиран с жалба против решението за прехвърляне, не установи въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни и с оглед на гарантирания от правото на Съюза стандарт на закрила на основните права, че действително съществува опасност за търсещото закрила лице, поради обстоятелството че в случай на прехвърляне то би се оказало независимо от своята воля и личния си избор в положение на крайна материална нищета.

По съдебните разноси

- ⁹⁹ С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Член 29, параграф 2, второ изречение от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, трябва да се тълкува в смисъл, че кандидат „се укрива“ по смисъла на тази разпоредба, когато съзнателно избягва националните органи, компетентни да извършат неговото прехвърляне, за да го осуети. Може да се презумира, че случаят е такъв, когато прехвърлянето не може да се извърши, тъй като кандидатът е напуснал отреденото му жилище, без да уведоми компетентните национални органи за своето отсъствие, при условие че е бил уведомен за своите задължения в това отношение, като запитващата юрисдикция следва да провери това обстоятелство. Посоченият кандидат запазва възможността да докаже, че не е уведомил тези органи за своето отсъствие поради основателни причини, а не поради намерението си да ги избегне.

Член 27, параграф 1 от Регламент № 604/2013 трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на производство за обжалване на решение за прехвърляне заинтересованото лице може да се позове на член 29, параграф 2 от този регламент, като изтъкне, че срокът за прехвърляне е изтекъл, тъй като то не се е укрило.

- 2) Член 29, параграф 2, второ изречение от Регламент № 604/2013 трябва да се тълкува в смисъл, че за да се удължи срокът за прехвърляне най-много до осемнадесет месеца, е достатъчно преди изтичането на шестмесечния срок за прехвърляне молещата държава членка да уведоми компетентната държава членка за обстоятелството, че заинтересованото лице се е укрило, като същевременно посочи новия срок за прехвърляне.
- 3) Правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че в неговото приложно поле попада въпросът дали член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз не допуска прехвърлянето съгласно член 29 от Регламент № 604/2013 на търсецо международна закрила лице в държавата членка, която съгласно този регламент е обичайно компетентна за разглеждането на неговата молба за международна закрила, когато в случай че в посочената държава членка се предостави такава закрила, би имало сериозна опасност търсещото закрила лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение по смисъла на посочения член 4 поради условията на живот, които биха го очаквали като лице, което се ползва от международна закрила в посочената държава членка.

Член 4 от Хартата на основните права трябва да се тълкува в смисъл, че допуска такава прехвърляне на търсещото международна закрила лице, освен ако съдът, сезиран с жалба против решението за прехвърляне, не установи въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни и с оглед на гарантирания от правото на Съюза стандарт на закрила на основните права, че

действително съществува опасност за търсещото закрила лице, поради обстоятелството че в случай на прехвърляне то би се оказало независимо от своята воля и личния си избор в положение на крайна материална нищета.

Подписи